

Δημοτική μουσική: «Η συμβολή της στη διατήρηση εθνικής μνήμης στα χρόνια της Τουρκοκρατίας»

/ Μουσική / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους / Μουσική

Δρ Παύλος Α. Γαϊτανίδης, Μουσικολόγος-Εθνομουσικολόγος

Η μουσική στους προϊστορικούς και τους πρωτόγονους πολιτισμούς

Από τους προϊστορικούς χρόνους, με βάση ορισμένα αρχαιολογικά ευρήματα, υπάρχει η αντίληψη ότι η επικοινωνία δια της ακουστικής αποτελούσε συστατικό της πνευματικής και πρακτικής ζωής.

Το πρώτο ίσως ιστορικό τεκμήριο^[1] που προωθεί την αντίληψη για την εμφάνιση και τη χρήση της μουσικής ως στοιχείο κοινωνικής δραστηριότητας του ανθρώπου αποτελεί η τοιχογραφία (βλέπε παρακάτω πίνακα) η οποία βρίσκεται στη σπηλιά των τριών αδελφών στη Νότια Γαλλία.

Η τοιχογραφία χρονολογείται στην περίοδο του homo sapiens (40000 π. Χ.), είναι μία περίοδος κατά την οποία έχει αναπτυχθεί η βιολογική διαμόρφωση του σημερινού ανθρώπου, παριστάνει έναν άνθρωπο - πιθανόν σε μία μαγική

τελετουργία - να παίζει μουσικό τόξο. Οι μαγικές τελετουργίες αποτελούσαν μιμήσεις μιας πραγματικής διαδικασίας. Στο πλαίσιο αυτών των τελετουργικών πράξεων η μουσική αποτελεί μέσο και παράγοντα που συμβάλλει στην καλλιέργεια αντίληψης και προδιάθεσης για επιτυχείς κατακτήσεις, όπως η επιτυχία του κυνηγιού για τη συλλογή τροφής.

Αργότερα στους πρωτοχριστιανικούς αλλά και στους χριστιανικούς χρόνους η καλλιέργεια της μουσικής έχει μία συνέχεια στα βαρβαρικά φύλα. Σύμφωνα με αρχαίους συγγραφείς, από αυτά τα φύλα διασώζονται αρκετά ιστορικά τεκμήρια για το μουσικό τους πολιτισμό· αξιοσημείωτες περιπτώσεις είναι οι Κέλτες και τα γερμανικά φύλα. Η αντίληψη που επικρατεί γενικά είναι ότι η μουσική έχει μαγικές και θεραπευτικές ιδιότητες και είναι στενά συνυφασμένη με ορισμένα δρώμενα όπως οι μαγικές και οι θρησκευτικές τελετουργίες.

Ο ρόλος της μουσικής[2] στις πρωτόγονες φυλές (όπως: οι Ινδιάνοι στη Βόρεια και Νότια Αμερική, οι Αβορίγινες και οι Παπούα στην Ινδονησία και την Αυστραλία, οι Μαορί στην Πολυνησία και τη Νέα Ζηλανδία, κ.α.) κατέχει εξέχουσα θέση· εκτός από την ψυχαγωγική της διάθεση είναι λειτουργική και εξυπηρετεί κυρίως έναν σκοπό σε κάθε τελετουργική διαδικασία.

Η αναφορά αυτή στους προϊστορικούς χρόνους και στις πρωτόγονες κοινωνίες γίνεται μόνο και μόνο να γίνει σαφές ότι η μουσική έως και τους - τεχνολογικά και επιστημονικά - αναπτυγμένους σημερινούς πολιτισμούς αποτελεί, αφενός απαραίτητο συστατικό στα ποικίλα δρώμενα της ζωής και αφετέρου σιωπηλός και μυστηριακός κώδικας επικοινωνίας αλλά και παράγων της ψυχικής και της κοινωνικής εξωστρέφειας των λαών.

[1] Δ. Γιάννου, *Ιστορία της Μουσικής*, τόμος Α', σσ. 17-28, Θεσσαλονίκη 1995

[2] Bruno Nettl, *η μουσική στους πρωτόγονους πολιτισμούς*, σσ. 17-38, εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα 1979

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

<https://bit.ly/2VJKv5P>